

Anton Ingolič

GIMNAZIJK

Čas in kraj dogajanja:

Zgodba v kateri pisatelj opisuje dekle, katera v letu 1965 obiskuje tretji letnik gimnazije se je začela v prvih majskih dneh tega leta. Zgodba se je zapletala in razpletala vse do zadnjih septemberskih dni leta 1965. Vsi dogodki so se zvrstili v obdobju od maja do septembra, čeprav včasih misli glavne junakinje zaidejo v preteklost. Spominja se veselih, pa tudi včasih žalostnih dogodkov. Zgodba se začne v gimnazijskem razredu, tretjega letnika, katerega obiskuje glavna junakinja te zgodbe Jelka. Potem se zgodba nadaljuje po poti domov, pa v domači hiši v katero so se Stropnikovi pred kratkim preselili. Majski dnevi so bili polni različnih praznovanj, šolskega plesa in priprav za potovanje v Francijo. V parizu naj bi Jelka izpopolnila svoje znanje Francoskega jezika. Oče jo je po koncu šolskega leta pospremil na vlak in odpeljala se je proti Parizu. Med dolgim potovanjem so se ji v glavi obudili razni lepi spomini iz časov, ko je bila še mlajša in brezskrbna. Misli so ji predvsem uhajale na Štajersko k teti Katri pri kateri je preživela zelo lepe trenutke.

Na postaji v Parizu so jo pričakali očetovi prijatelji s katerimi se je dogovoril za Jelkino bivanje v Parizu. Po prisrčnem srečanju so si mimogrede malo ogledali Pariz. Doma pri Gramontovih jih je pričakala prijazna sluškinja Franchon. Jelka je v Parizu preživela kak mesec. Med svojim bivanjem v Parizu je imela čas za ogled raznih znamenitosti, kot je Aiflov stolp, kateri v tej zgodbi igra pomembno vlogo. Ogledala si je tudi svetovno znane galerije in muzeje. Potem pa se je preselila k sinu od gospe Franchon. Živeli so v severni Franciji v rudarskem kraju Lensu. Pokrajina tam ni bila nič kaj prijetna in je bila Jelka zelo nesrečna. Stalno je koprnela po Kamniških alpah in lepi zeleni okolico na katero je bila navajena v domovini. Končno je Jelka dočkala dan, ko je oče prišel po njo in sta se z letalom odpeljala proti Ljubljani. Zgodba se potem konča doma v Ljubljani v domačem okolju. Spet je živela v domači hiši in hodila na sprehod po domačih njej dobro poznanih poteh.

Osebe, katere sodelujejo v zgodbi Gimnazijka:

Glavna oseba je vsekakor Stropnikova Jelka Učenka tretjega letnika ene izmed ljubljanskih gimnazij. Potem važno vlogo v zgodbi igra njen oče Lenart, kateri je strokovnjak za pravne zadeve. Je zelo dober razumevajoč oče, vendar na žalost ima premalo časa za družino. Jelkina mama Marjeta je Ženska brez neke izobrazbe, vendar je pa kljub temu na pomembnem položaju in je stalno nekje na sejah in sestankih. Tako ji ostane zelo malo časa za družino. Druga družina, katera se pojavlja v tej zgodbi je družina Kotarjevih. Oče in mama Kotarjeva sta zelo pomembna človeka in zasedata zelo pomembne položaje v družbi. Njuna hčerka Ada je po naključju še tudi Jelkina sošolka. Včasih sta se z Jelko dobro razumeli. Jelka ji je pomagala pri učenju in delanju nalog. Važno vlogo v zgodbi igrajo tudi Jelkini sošolci Pik, Raglja, Magda, Darja, Nives pa Mojca in Tine, katera sta bila med seboj zaljubljena. Sošolec Tomaž ima v zgodbi posebno vlogo. Bil je zaljubljen v Jelko, pa tudi ona ga je rada videla. Vendar je usoda hotela drugače in sta se razšla. Jelka se je tudi večkrat spomnila na svojo dobro teto Katro, katera je živela na Štajerskem. Tu so še učitelji na gimnaziji. Razredničarka Kopačeva, katero so klicali za Morano. Zelo priljubljen je bil učitelj Francoščine Andrej Petek. Jelka pa je bila najboljša učenka pri Francoščini. Pomembno vlogo ima tudi ravnatelj gimnazije starejši mož, kateri je dobrodušen in razume probleme

mladih, ker tudi sam ima doma take izkušnje. V parizu so bili vsekakor osrednje osebe Gramontovi. Gospod, kateri je izvažal razne zahtevne stroje in njegova žena, katera je bila profesorica Angleščine. Njuna hčerka Ivett, katera je bila tisto leto v Londonu na izpopolnjevanju v Angleškem jeziku. Služkinja pri Gramontovih gospa Franchon. Ravno ta gospa je Jelki največ pomagala, ko je bila v največjih težavah. Veliko pomoč je doživela tudi pri sinu od gospe Franchon. To je bil Yules Baudin s svojo ženo Zofi. Pri tej družini je živela, ter pazila otroka Simono in Jeannot. Živeli so v rudarskem mestu Lensu na severu francije. V bližini Lensa je živela tudi rudarska družina. Bili so potomci Slovencev in so imeli Poljakinjo za snaho. Ta družina ni imela otrok in so želeli posvojiti Jelkinega otroka. Na koncu zgodbe pisatelj opisuje celi učiteljski zbor na gimnaziji. Sestali so se na konferenci na kateri so tudi razpravljali o izrednem vpisu Stropnikove Jelka nazaj v gimnazijo. Nekateri so se trudili, da bi Jelka spet hodila v šolo. Drugi so bili zelo proti temu. Tretji so pa brez zanimanja poslušali razpravo in so komaj čakali, da se bo sestanek končal in bodo odhiteli domov.

Kratka vsebina

Bil je lep majski dan leta 1965. Na eni od ljubljanskih gimnazij so se učenci tretjega letnika zabavali vsak po svoje. Tako nekateri sploh niso opazili, da je v razred stopil profesor, kateri je ta dan bil zelo slabe volje. Zahteval je, da so učenci najprej zaprli okna, ker je bilo od zunaj slišati hrup. Po vseh formalnostih je končno profesor "Puščava Gobi", kakor so imenovali učenci profesorja geografije začel predavati. Nekateri učenci so poslušali, drugi so se pa po svoje zabavali in se dolgočasili. Tako je potekal pouk v tretjem razredu gimnazije, za katerega so vsi profesorji rekli, da je najbolj nemogoč. Med učenci in učenkami tega razreda je bila tudi Jelka. Bila je pridna učenka in ni imela večjih problemov pri učenju. Na vrsti je bila ura kemije. Jelka je zamišljeno opazovala profesorico, katera je predavala. Naenkrat je pa začutila, kakor, da bi se ji v trebuhu nekaj premaknilo. Zdrznila se je in se z grozo spomnila nekaj mesecev nazaj, ko je bila na neki domači zabavi. Od takrat je stalno živela v strahu, če ni noseča. Danes pa ni bilo več nobenega dvoma, res je bila noseča. Postala je vsa raztresena in le težko je sledila predavanjem profesorjev. Med odmorom jo je sošolec Tomaž opozoril, da imajo po koncu pouka sestanek. Rekel ji je še, da naj počaka. Vendar so Jelkine misli begale drugje. Spomnila se je knjige, katero so sošolke brale pred kratkim in je ona ni hotela prebrati. V knjigi je baje bilo opisano kako se obnašati pri nosečnosti in še drugi nasveti zdravnika. Po pouku se je Jelka odpravila v mesto. Mimogrede je zavila v knjigarno, kjer si je kupila knjigo za nasvete za mlade. Odhitela je proti parku poiskala prazno klopi in začela brati. Bila je že precej pozna, ko je prišla domov. Doma je bila sama. Očka in mamica sta bila v službi. Po prihodu domov se je najprej ogledovala v ogledalu, vendar ni na sebi opazila nobene spremembe. Bila je edino malo bolj bleda v licih. Odpravila se je v svojo sobo. V roke je vzela knjigo, katero je kupila v knjigarni. Začela je brati nasvete zdravnika in z grozo ugotavljala, da je prepozno za splav. To pomeni, da bo morala imeti otroka. Zelo dolgo je tako brala in razmišljala. Vzela je posodo za hrano in hitro odhitela v restavracijo iz katere je vsak dan prinašala kosilo. Danes je bila precej pozna tako, da mama in očka nista bila zadovoljna, ker kosilo še ni bilo pripravljeno, ko sta prišla domov. Mami se je mudilo na neki sestanku očka je pa moral odpotovati v tujino. Očka je pri kosilu omenil, da bi v hišo morali vzeti kako žensko, da bi skrbela za gospodinjstvo. Predlagal je tudi, da bi to bila njegova sestra Katarina, vendar se gospa Stropnikova s tem ni strinjala. Po kosilu je mama odhitela na sestanek. Gospod Stropnik pa se je pripravljal na pot v tujino. Preden sta odšla vsak po svojih poteh sta se pa pošteno sporekla. Jelka je bila v svoji sobi in se spet ukvarjala s svojo knjigo. Preden je očka odšel je prišel do nje in jo vprašal ali želi med počitnicami v Francijo in kdaj bi ji to najbolj odgovarjalo. Jelkine misli so bile drugje in ni pokazala velikega navdušenja, vendar tega očetu ni upala povedati. Na predvečer praznika zmage so

učenci Jelkinega razreda pripravili na šoli ples. Jelka ni kazala velikega navdušenja za ples, ker so jo pestile druge težave. Vendar je kljub temu odšla proti šoli. Tam je bilo že precej živo. Odločila se je, da bo skrbela za garderobo in se tako izognila plesu. Na plesu je bila tudi njihova razredničarka profesorica Kopačeva. Učenci so jo na skrivaj imenovali Morana. Bila je zelo jezna, ker je bila glasba preglasna, da so učenci plesali preveč hrupno in je komaj čakala, da se bo ples končal. Jelka je tako sedela v garderobi in razmišljala o svoji usodi. Za ples jo je prišel prositi tudi Tomaž, kateri je bil zaljubljen v njo. Tudi Jelka ga je rada videla, vendar je sedaj prišlo vse drugače in se ga je želela izogniti. Ko je Jelka tako sedela v garderobi je razmišljala, komu se naj zaupa in prosi za nasvet. Mislila je, da bi se zaupala svoji razredničarki, vendar je to misel kmalo opustila. Razredničarka Morana je bila vsa iz sebe. Zahtevala je, naj pride k njej Kotarjeva Ada, katera je bila zadolžena za ples. Jelka je odšla iskat Ado. Našla jo je v bifeju. Morana je Adi povedala, da se plesalci dostojno vedejo ali bo pa prekinila ples. Povedala je še, da bo v zbornici. O podaljšanju plesa pa ni hotela nič slišati. Prišel je Tomaž in jo odpeljal na plesišče. Potem sta pa zavila v Bife, kjer so kuhali učenci kavo in na skrivaj točili tudi liker. Potem sta Jelka in Tomaž odnesla kavo razredničarki v zbornico. Tam sta srečala tudi ravnatelja gimnazije, kateri jim je dovolil, da so podaljšali ples za eno uro. Vendar se je končalo vse drugače. Razredničarka je prišla na hodnik ravno, ko so na plesišču ugasnili luči in je zahtevala, da se ples prekine. Jelka je pobegnila Tomažu, kateri jo je klical. Malo je postopala po mestu. Tako je prišla tudi do Tivolija, kjer je srečala starega partizana Krta. Malo sta se pogovarjala o nepravilnostih, katere se dogajajo. Ob prihodu domov je bilo pri njih zelo hrupno. Imeli so namreč obisk. Hotela je hitro smukniti v svojo sobo, vendar so jo zaustavili in se je morala pridružiti zabavi. Ko so obiskovalci, mama in očka začeli plesati se ji je posrečilo, da se je izmuznila in pobegnila v svojo sobo. Očka je prišel do njene sobe in ji povedal, da je vse uredil glede njenega potovanja in bivanja v Parizu. Tam naj bi se pri nekih očetovih znancih izpopolnjevala v Francoščini. Odločila se je, da bo očetu zaupala svoje težave. Vendar očka ni imel časa za poslušanje, ker so ga spodaj čakali gosti. Drugi dan sta bile z mamo same doma. Tudi takrat se je mislila zaupati mami. Toda tudi mami se je mudilo iz hiše tako, da je njena skrivnost ostala samo njena in ji ni uspelo tega povedati svojim staršem. Šolski dnevi so se bližali k kraju. Vsi so že vedeli, da bo Jelka med počitnicami odpotovala v Pariz. Nad tem je bil tudi zelo navdušen profesor Francoščine Petek Andrej. Jelka je bila namreč njegova najboljša učenka pri Francoščini. Svetoval ji je, kaj si v Parizu mora vse ogledati in na kaj naj bo posebej pozorna. Prišel je dan, ko se je Jelka odpravila z vlakom proti Parizu. Očka jo je odpeljal na postajo in poslovila sta se. Pred tem ji je kupil še nekaj stvari in ji povedal, kako jo bodo Framontovi v Parizu na postaji prepoznali in kako bo ona prepoznala njihove Francoske prijatelje. Pot je bila dolga. Na vlaku je srečevala različne ljudi. Imela je precej časa za razmišljanje. Misli so ji uhajale na Štajersko, kjer so prej živeli. Tam je še živela teta Katra pri kateri je preživela tako lepe trenutke. Na poti je tudi srečala veselo skupino deklet s katerimi se je seznanila. Povabile so jo, da naj jih pride obiskat saj niso živele daleč od Pariza. Obljubila jim je in razšle so se kot dobre znanke. Na postaji v Parizu sta Jelko pričakovala gospa in gospod Gramontova. Na poti do njihovega doma so si malo ogledali znamenitosti Pariza. Tako tudi Eifflov stolp. Gospod Gramont je omenil, da je v zadnjem času ta stolp prizorišče raznih tragičnih dogodkov. Z njega naj bi že kar nekaj mladih ljudi skočilo, ker so obupali nad življenjem. Doma pri Gramontovih jih je pričakala prijazna sluškinja Franchon. Gospod Gramont se je odpravil nazaj v službo. Franchon pa je Jelki pokazala njeno Sobo. Soba je sicer bila od Gramontove hčerke Ivete. Vendar je Iveta že precej časa bila od doma. Bila je v Londonu, kjer je študirala Angleško književnost. Po nekaj dneh bivanja v Parizu, ko si je že ogledala kar nekaj galerij in muzejev, ter drugih znamenitosti so ji Gramontovi predlagali, da bi se skupaj z njimi odpravila za nekaj dni na morje in v planine. To je bilo zelo nepričakovano in Jelka ni vedela kako bi se izognila temu potovanju. Bila je že

precej časa noseča in je za enkrat to še skrivala. Izgovorila se je, da ji morje ne prija in zato so se Gramontovi na dopust odpeljali sami. Jelka pa je ostala doma sama z služkinjo Franchon. Jelka je bila vsa obupana. Hodila je po mestu in ni vedela kaj bi naredila. Spomnila se je besed gospoda Gramonta, kateri je rekel, da je precej mladih ljudi že skočilo z Aiflovega stolpa. Tudi ona se je odpravila proti temu zloglasnemu stolpu. Mislila je, da je to edini način, da se reši svojih problemov in sramote. Vendar jo je neka nevidna roka odvrnila od te namere. Tako je pozno zvečer vseeno prišla domov, kjer jo je že čakala zaskrbljena Franchon. Služkinja ji je dala pismo, katero je prispelo ravno tisti dan. Pismo je bilo zelo obsežno. Bilo je od njenega sošolca Tomaža. Odšla je v svojo sobo in začela brati pismo. Solze so ji tekle, ko je vstopila Franchon. Povprašala ali jo je zapustil fant in če je to tisti z katerim je noseča. Jelka je bila vsa prestrašena. Niti mislila si ni, da Franchon ve, da je noseča. Gospa Franchon je bila starejša ženska in je bila zelo dobra in razumevajoča. Tudi sama je dosti prestala v življenju in je Jelko hitro potolažila. Postali sta zelo dobri prijateljici in je Jelki zelo veliko pomagala pri njenih težavah. Jelka se je kar nekaj časa odločala, da bi zaupala domačim, kako je z njo. Vendar se ni mogla odločiti. Odpisala je Tomažu in mu povedala, da ne moreta biti fant in dekle ampak sta kljub temu lahko še naprej dobra prijatelja. Jelkini dnevi, ko bo rodila so se hitro približevali. Preselila se je v Lens. Tam je namreč živel sin od Franchon. Imel je družino in krojaško delavnico. Gospod yaul Baudin in njegova žena Sofija sta imela tudi dva otroka. Sinu je bilo ime Jenet hčerka pa je bila Suzan. Jelka je rodila sinčka in mu dala ime Francois. Živela je v Lensu pri družini Baudinovich. Poleg svojega otročička je pazila še njihove otroke. Zelo lepo so se razumeli in otroka sta jo imela zelo rada. Šele sedaj so prišli za Jelko težki dnevi. Morala je namreč domov sporočiti, da je postala mamica. Vendar ni vedela kako naj to naredi, komu naj piše ali mami ali očetu. Ni vedela niti ali jo bodo doma še sprejeli in bo še kdaj živela pri svoji družini. Končno se je odločila in vse zaupala svojemu očetu. Napisala mu je pismo v službo in nestrpno pričakovala odgovor. Dnevi so minevali, vendar odgovora ni bilo od nikod. To so bili za Jelko najtežji dnevi. Mislila je, da so jo doma ozločili iz njihove družine. Tako je živela v negotovosti. Gospa Sofija ji je predlagala, da ostane pri njih in se izuči za šiviljo. Poleg tega bo pa še malo popazila na njihove otroke. Prišla je tudi rudarska družina Slovencev, kateri so imeli za snaho mlado Poljakinjo. Otroci niso imeli in so želeli posvojiti Jelkinega otročička. Vendar Jelka o tem ni hotela nič slišati. Tako so minevali neskončno dolgi dnevi. Jelka je vsak dan pričakovala odgovor. Že je skoraj obupala in se sprijaznila, da ostane v Lensu. Nekega dne je pa le prišel poštar in prinesel telegram iz Ljubljane. Hitro ga je odprla in prebrala. V njem je zelo na kratko pisalo V kratkem pridm po tebe. Telegram je bil od očeta. Končno je prišel dan, ko je oče prispel v Francijo. Sračanja z očetom se je Jelka malo bala in ji je bilo neprijetno. Kljub temu je bil očka zelo prijazen in razumevajoč. Poravnal je vse račune, kateri so nastali v zvezi z Jelkinim porodom in odpravila sta se proti Ljubljani. Letalo je pristalo na Ljubljanskem letališču. Iz njega sta med drugimi potniki stopila tudi Jelka in njen oče Lenart Stropnik. Radovedno sta se ozirala okrog, kjer bi ju morala pričakati mama in žena od gospoda stropnika Marjeta Stropnik. Toda mame ni bilo od nikod. Zato je oče najel taksi in sta se odpeljala proti domu. Jelka je tako vedela, da je mama zelo jezna in užaljena, ker ju ni prišla počakat na letališče. Prispeli so pred domačo hišo. Jelka je stopila do vrat in pozvonila, oče je pa prinašal prtljago. Toda na Jelkino zvonjenje ni nihče odgovoril. Hiša je bila prazna. To pomeni, da mame ni doma in se je verjetno odpeljala do vikenda, katerega so ravno gradili. Jelka je bila zelo srečna, da je spet doma v svoji sobici. Toda kmalu je ugotovila, da so njeni brezskrbni dnevi minili in da ne bo več sama sanjarila v svoji sobici. Tu je namreč bil tudi njen otrok, čeprav je bila sama skoraj še otrok. Zelo nestrpno je pričakovala, ko se bo mama vrnila domov. Bilo jo je strah tega srečanja. Končno je v pritličju zaslišala Jelka mamin glas. Oče jo je poklical da naj pride. Z velikim strahom se je odpravila po stopnicah. Očka in mama sta jo čakala. Mama jo je

osorno pogledala in nato rekla "To si nama torej storila". Jelka se je začela opravičevati. Mama jo je oklufotala in jo zgrabila za lase. Rešil jo je očka. Nato je Jelka morala natanko povedati vse, kaj se je zgodilo tisto noč, ko je zanosila. Bilo ji je zelo neprijetno saj si je obljubila, da o tem ne bo govorila nikomur. Ko je Jelka povedala vse je bila mama še bolj ogorčena, ker se je vse skupaj zgodilo pri njeni najboljši prijateljici. Kljub temu, da je bila mama zelo jezna je vseeno stopila v Jelkino sobo in si ogledala otročička. Oče je Jelki obljubil, da bo že naslednji dan stopil do ravnatelja na Jelkini gimnaziji in ga poprosil za naknadni vpis. Tako bi Jelka lahko nadaljevala šolanje v četrtem letniku. Naslednji dan sta oče in mama odšla v složbo. Ostala je doma s svojim otročičkom. Imela je dosti dela z pospravljanjem. Vmes je malo pogledala šolske knjige. Ni vedela ali jo bodo sprejeli v šolo in bo lahko nadaljevala študij. Obiskat sta jo prišli tudi sošolki Magda in Darja. Z Magdo sta si že od prej bili najboljši prijateljici. Z Darjo pa nista bili ravno v dobrih odnosih. Tudi Darja je pogledovala za Tomažom in je bila jezna, ker je Tomaž raje imel Jelko. Ko sta z Darjo ostali sami ji je ta povedala, da je med počitnicami začela hoditi z Tomažom. To je Jelko zelo prizadelo in je pobegnila v svojo sobo. Po telefonu jo je tudi poklicala sošolka Ada. Bila je zelo jezna, ker je Jelka vse povedala o njihovem žuru. Zato so sedaj Ado doma kaznovali in je bila zato zelo jezna. Jelka ji je povedala, da jo je mama prisilila, da je morala vse povedati. Pozneje je Jelko poklical tudi očka. Povedal ji je, da je bil pri ravnatelju in napisal prošnjo za naknadni vpis v četrty let. Končno so se doma zmenili, da bo mama dovolila, da pride v hišo ženska, katera bo skrbela za gospodinjstvo iz za malega otročička, ko bo Jelka v šoli. Gospa Stropnikova se je strinjala, da bo to očkova sestra Katra. Dolgo je temu nasprotovala. Vendar ji je očka za to moral dati Fička, katerega so mislili prodati, da se bo lahko z njim odpeljala v Umag kjer so gradili vikend. V veliki zbornici na gimnaziji se je zbral celi učiteljski zbor. Zraven so bili tudi trije predstavniki učencev. Najprej so razpravljali o statutu šole, potem še o raznih tekočih zadevah. Nekateri so se dolgočasili in komaj čakali, da se to sestankovanje konča in bodo odhiteli domov. Ko so že mislili, da je sestanek zaključen je ravnatelj dejal, da naj malo počakajo, ker imajo na dnevnem redu še eno vprašanje. Razpravljali naj bi o izrednem vpisu Stropnikov Jelke v četrty razred gimnazije. Ravnatelj je povedal, da bi ta vpis lahko sam odobril, vendar se je odločil, da o tem razpravljajo na konferenci. Začela se je zelo burna razprava. Nekateri so odločno nasprotovali, da bi Jelka postala spet učenka gimnazije in so predlagali naj študira privatno in potem na šoli opravlja le izpite. Vpisu v gimnazijo je najbolj nasprotovala profesorica Kopačeva, katera je bila tudi razredničarka Stropnikove Jelka. Nekateri profesorji so pa bili pripravljeni Jelko sprejeti spet, kot redno dijakinjo gimnazije. Za to se je predvsem trudil profesor Francosčine Petek. Razprava je trajala zelo dolgo. Nazadnje so le glasovali in izkazalo se je, da je večina profesorjev za to, da Jelka študira privatno in ji ne dovolijo ponovnega vpisa v gimnazijo. Takrat pa se je dvignila učenka Kotarjeva Ada, katera je bila sošolka od Jelke. Stopila je proti mizi, kjer so sedeli profesorji in jih vprašala. Kako pa bodo njo kaznovali, ker je ona kriva, da se je to Jelki zgodilo in sedaj morajo o njej razpravljati. Ada je opisala vse, kar se je tisto noč pri njih dogajalo in še povedala, da tudi nekaj otrok od profesorjev hodi na take zabave. Vsi so ostrmeli in se zagledali v Ado. Niso mogli verjeti svojim ušesom, da se lahko v tako uglednih in vplivnih družinah dogaja kaj takega. Pa tudi njihovi otroci pri tem sodelujejo. Vsi so utihnili. Ravnatelj je pa povzdignil glas in dejal: "Tako, sedaj ste vse slišali." Nato pa je dodal: "In sedaj naj dvignejo roke tisti, kateri nasprotujejo, da bi Stropnikova postala učenka četrtega razreda." Vse je ostalo mirno in nobena roka se ni dvignila.